

**Безпека та якість
продуктів харчування**

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет

Бібліотека

Безпека та якість продуктів харчування

Рекомендаційний покажчик літератури

Миколаїв
2021

УДК 338.439.6

Б39

Укладачі: І. А. Фисенко, зав. сектором бібліотеки

Редактори: О. Г. Пустова, директор бібліотеки МНАУ

Д. В. Ткаченко, зав. відділом бібліотеки

Б39 **Безпека** та якість продуктів харчування :
рекомендаційний покажчик літератури / уклад. І. А. Фисен-
ко ; за ред. О. Г. Пустова, Д. В. Ткаченко. Миколаїв :
МНАУ, 2021. 68 с.

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2021

© Бібліотека Миколаївського НАУ,
2021

ПЕРЕДМОВА

Бібліографічний покажчик «Безпека та якість продуктів харчування» присвячений питанням системи управління якістю, контролю та безпеки продуктів харчування.

До складу покажчика увійшли відомості про навчальні посібники, монографії, статті з наукових періодичних видань, а також матеріали всесвітньої мережі Інтернет з питань продовольчої безпеки та якості продуктів харчування.

При підготовці видання були використані фонди, каталоги та картотеки бібліотеки, бази даних бібліотеки МНАУ та електронні версії повнотекстових документів, розміщених в Інтернет.

Матеріали у покажчику розміщено за алфавітом авторів та назв видань.

Опис документів наведено мовою оригіналу. Бібліографічний опис зроблено за стандартом України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Слова і словосполучення скорочуються відповідно діючим стандартам ДСТУ 35.82-97 «Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила», ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие правила и требования».

Бібліографічний покажчик адресований науковцям, спеціалістам сільського господарства, аспірантам, викладачам, студентам, а також тим, хто цікавиться питаннями безпеки та якості продуктів харчування.

ВСТУП

Невід’ємною складовою формування продовольчої безпеки є забезпечення належної якості та безпеки або безпечності продуктів харчування. Адже продовольча безпека має гарантувати не лише наявність, різноманітність та економічну доступність продовольства, а й його високу якість та безпечність споживання для людського організму. Тому безпечність продуктів харчування має стати пріоритетним напрямом державної політики у сфері продовольчої безпеки.

В Україні забезпечення розробки, затвердження та впровадження санітарних заходів щодо безпечності та якості харчових продуктів здійснюють наступні державні інститути: Кабінет Міністрів, Міністерство охорони здоров’я, Міністерство аграрної політики та продовольства, Державна санітарно-епідеміологічна служба, Державна служба технічного регулювання, Державна служба ветеринарної медицини, Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів та ін. Важливим напрямом державного регулювання безпеки або безпечності продуктів харчування є розробка стандартів, що визначають склад продукту, допустимі норми вмісту шкідливих речовин.

Основні положення безпеки та якості продуктів харчування визначаються Законами України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 23 грудня 1997р. № 771/97-ВР, «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини» від 28 грудня 2004 р. №67-ХІІІ з наступними змінами та доповненнями, згідно з якими безпечність харчового продукту – це стан харчового продукту, що є результатом діяльності з виробництва

та обігу, яка здійснюється з дотриманням вимог, встановлених санітарними заходами та/або технічними регламентами, та забезпечує впевненість у тому, що харчовий продукт не завдає шкоди здоров'ю людини (споживача), якщо він спожитий за призначенням. Також Закон дає визначення якості харчового продукту як ступеня досконалості властивостей та характерних рис харчового продукту, які здатні задовольнити потреби (вимоги) та побажання тих, хто споживає або використовує цей харчовий продукт.

У міжнародній практиці основою для забезпечення безпеки продовольства став Кодекс Аліментаріус (Codex Alimentarius). Кодекс Аліментаріус – це збірник міжнародно схвалених і поданих в однаковому вигляді стандартів на харчові продукти, розроблених під керівництвом FAO/WHO, спрямованих на захист здоров'я споживачів і гарантування чесної практики в торгівлі ними. Зазначений збірник був підготовлений та виданий Комісією Кодексу аліментаріус. Комісія Кодексу Аліментаріус (Codex Alimentarius Commission) була створена в 1963 р. Продовольчою та Сільськогосподарською Організацією ООН (FAO) і Всесвітньою Організацією Охорони здоров'я (WHO) як їхній допоміжний орган для впровадження спільної FAO/WHO програми стандартів на продукти харчування.

Діяльність Комісії Кодексу аліментаріус направлена на:

- захист здоров'я споживача і гарантування чесної практики торгівлі- продовольством;
- сприяння координації робіт із харчових стандартів, які проводяться- міжнародними урядовими та неурядовими організаціями;

- визначення пріоритетів, ініціювання та керівництво підготовкою- проектів стандартів через і за допомогою відповідних організацій;

- остаточне редагування стандартів і, після прийняття їх урядами,- публікація в Кодексі аліментаріус;

- удосконалення опублікованих стандартів після відповідного перегляду.

Кодекс Аліментаріус містить стандарти на всі основні види харчових продуктів – сирі, напівоброблені та перероблені, які призначені для постачання споживачеві. Матеріали для подальшого перероблення в продукти харчування включені в ступені певною мірою, необхідною для досягнення обумовлених Кодексом цілей. Кодекс аліментаріус включає положення щодо гігієни харчових продуктів, харчових добавок, залишків пестицидів, контамінантів, маркування і представлення продуктів, методів аналізу та відбору.

Крім того, він також містить положення рекомендаційного характеру, яких повинна дотримуватися міжнародна спільнота для захисту здоров'я споживачів і забезпечення однакових торговельних методів, у вигляді правил і норм, настанов та інших документів, що сприяють досягненню цілей Кодексу. За час своєї діяльності комісія розглянула стандарти з щодо допустимих доз пестицидів, антибіотиків, гормонів в продуктах харчування тощо. Крім Комісії з Кодексу аліментаріус у світі діють інші міжнародні організації, які покликані розробляти та координувати міжнародні та національні стандарти.

Розглянемо найважливіші з них.

- Міжнародна організація із стандартизації (ISO) діє з 1946 року як неурядова структура.

До основних видів діяльності ISO належать:

- заходи, які сприяють координації та уніфікації національних стандартів;
  - розроблення та затвердження міжнародних стандартів;
  - обмін інформацією з проблем стандартизації;
  - співробітництво з іншими спорідненими за спрямуванням міжнародними організаціями.
- ISO має консультативний статус ООН і є найбільшою міжнародною організацією в галузі стандартизації з широкого кола питань, члени якої теж не уряди, а національні нормативні структури.

Європейська економічна комісія ООН – одна з п'яти регіональних комісій ООН. Вона була затверджена у 1947 році Економічною та Соціальною Радою ООН з метою розвитку економічної діяльності та закріплення економічних зв'язків всередині регіону, між регіоном та рештою світу. ЄЕК – ООН слугує для урядів регіональним форумом для розроблення конвенцій, норм та стандартів з метою гармонізації дій та полегшення обміну думками між державами – членами. ЄЕК – ООН забезпечує гарантії безпеки та якості споживачам, допомагає охороняти довкілля, спрощує процедури торгівлі, а також сприяє більшій єдності держав – членів всередині регіону та їх більшій інтеграції у світову економіку. ЄЕК – ООН розробляє стандарти в основному на продукцію, яка швидко псується та на необроблену продукцію, що є сировиною. Європейська модель стандартизації підтримує загальну для всіх країн Західної Європи концепцію розвинутої держави, зобов'язаної узгоджувати демократичні, соціальні і культурні інтереси суспільства з ринковою економікою. Національні органи є асоціаціями, з якими

уряд укладає угоди щодо виконання окремих державних управлінських функцій.

- Європейський комітет зі стандартизації (CEN) існує з 1961 року. Членами CEN є національні організації зі стандартизації країн Європейського Союзу (ЄС). Зазначеною організацією розробляються європейські стандарти (EN), які є чинними в країнах-членах ЄС.

За останні роки більшість країн ЄС створили Національні управління з безпеки харчових продуктів для того, щоб досягти більш високих стандартів безпеки харчових продуктів і забезпечити їх ефективний контроль. Функції і завдання даних організацій можуть бути різними в різних країнах-членах. В деяких країнах їх мандат лімітований проведенням оцінки ризиків і наданням наукових консультацій уряду, в інших – до їх мандату входить оповіщення про ризики і забезпечення виконання нормативних положень, які регулюють контроль харчових продуктів. Системи національного контролю на території ЄС відрізняється в різних країнах. Різниця варіюється від повністю централізованої системи (Нідерланди, Данія, Бельгія) до децентралізованих систем, в рамках яких компетентні органи працюють на основі регіональних (Іспанія, Німеччина) або місцевих систем (Великобританія, Ірландія).

В Україні, не зважаючи на прийняті нормативні акти та діяльність державних інститутів, покликаних контролювати якість продовольства, проблема безпеки продуктів харчування постає досить гостро. Більшість прийнятих протягом останнього десятиліття законодавчих актів за умов фактичної відсутності потужних об'єднань споживачів і промисловців приречені відповідати інтересам державних контролюючих органів, а не інтересам суспільства.

Харчування людини є одним із найважливіших чинників, які впливають на її здоров'я. Збалансоване споживання продуктів харчування сприяє профілактиці захворювань, продовженню життя і створює умови для адекватної адаптації людини до навколишнього природного середовища.

Тому питання здорового харчування є одними з найголовніших у реалізації соціальної політики держави. Споживання продуктів харчування у домогосподарствах розглядають як середньодушкове споживання продуктів харчування за місяць у натуральних одиницях вимірювання (кг, шт.).

Споживчий кошик українця є швидше фізіологічним, ніж соціальним, оскільки найбільшу частку усіх витрат населення становлять витрати на продукти харчування.

Джерело

Сергійчук О. Танана С. Безпечність продовольчих товарів як категорія соціально орієнтованої економіки. Безпека життєдіяльності, екологія і охорона здоров'я дітей і молоді XXI сторіччя: сучасний стан, проблеми та перспективи» : Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 27 верес. 2018 р. Переяслав-Хмельницький, 2018. С. 52–57. URL: [http://ephsheir.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/89898989/4356/Збірник%20БЖД%202018%20рік%20\(3\).pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=53](http://ephsheir.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/89898989/4356/Збірник%20БЖД%202018%20рік%20(3).pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=53) (дата звернення: 04.03.2021).

Безпека продуктів харчування

1. Активность воды и её влияние на безопасность продукции *Мясной бизнес*. 2018. № 4. С. 42-43.
2. Андросюк Я. Харчові добавки, або як ми ставимося до свого здоров'я. *Безпека життєдіяльності*. 2017. № 10. С. 19-21.
3. Башинський В., Висоцька І. Безпечність молока: якою має бути національна стратегія? *Тваринництво сьогодні*. 2020. № 7. С. 11-19.
4. Башченко М. І., Постоєнко В.О., Лазарева Л.М. Удосконалення системи оцінки якості та безпечності меду бджолиного в Україні. *Вісник аграрної науки*. 2016. № 6. С. 23-28.
5. Білай Д. В. Консерванти - міфи та правда... Або "Е" від А до Я. *Безпека життєдіяльності*. 2020. № 5. С. 7-8.
6. Білай Д. В. Синтетичні харчі, або яку ковбасу ми їмо? *Безпека життєдіяльності*. 2020. № 11. С. 10-11.
7. Борзенко А. Как понять и принять ХАССП. *Бухгалтерская наука с профессором Монетным*. 2020. № 4-5. С. 16-19.
8. Возняк О. Формування знань про кофеїн в системі освіти . *Безпека життєдіяльності*. 2016. № 3. С. 23-24.
9. Волкотруб С. Л., Григорова Л. И., Яровая С. В. Анализ нормативных документов по определению физико-химических показателей масложировой продукции. *Масложировой комплекс*. 2017. № 1. С. 47-49.

10. Вплив процесу заморожування на якість рибних консервів / О. Потинг та ін. *Продовольча індустрія АПК*. 2019. № 3-4. С. 19-25.

Обґрунтовано необхідність впровадження системи управління безпечністю рибних консервів при зберіганні на складах дистриб'ютерських центрів. Розроблена бало-ва шкала та критерії оцінювання органолептичних показників, досліджено вплив заморожування на фізико-хімічні та органолептичні показники рибних консервів.

11. Гук П. Новітні продукти та їх реєстрація. *Хлебный и кондитерский бизнес*. 2019. № 8. С. 5-6.

В цій статті обговорюється проект закону України, яким передбачається унормувати застосування терміну "новітні продукти" та умови виведення їх на ринок.

12. Гуменюк Г. Д., Кійко В. В. Контролювання якості безпечності харчових продуктів у зарубіжних країнах. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2019. № 4. С. 24-30.

13. Гуменюк Г. Д., Кійко В. В. Контроль якості та безпечності харчових продуктів у зарубіжних країнах. *Птахівництво. Україна*. 2020. № 10. С. 7-9.

14. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. URL: <https://dpss.gov.ua> (дата обращения: 03.03.2021).

15. Дмитренко Л. І. Біологічна безпека харчових продуктів. *Безпека життєдіяльності*. 2016. № 5. С. 25-27.

16. Ємцев В., Ємцева Г. Економічні аспекти виробництва органічної продукції в Україні. *Тваринництво України*. 2018. № 11-12. С. 3-7.

17. Жук А. О. Особливості здійснення державного контролю харчових продуктів тваринного походження та

живих тварин. *Тваринництво сьогодні*. 2018. № 3. С. 4-9.

18. Забезпечення якості та безпечності молока й молочних продуктів у Швейцарії малим та середнім бізнесом: важливі уроки для України. *Тваринництво сьогодні*. 2020. № 9. С. 48-53.

19. Здорова продукція - здорова нація. *Птахівництво. Україна*. 2020. № 4. С. 17-19. Продовж. Почат. - № 3. - 2020.

20. Зенкін А. С., Йосипенко А. М. Оцінення якості та безпечності кисломолочної продукції. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2017. № 4. С. 93-99.

21. Ільченко Н. Що ви маєте знати про глутамат натрію? *Безпека життєдіяльності*. 2020. № 5. С. 6-7.

22. Касянчук В., Бергілевич О. "За" та "проти" ГМО у виробництві молока та молокопродуктів. *Мир продуктів*. 2018. № 3. С. 24-26.

23. Касянчук В., Бергілевич О. Новий стандарт ISO 22000:2018. Зміни у вимогах до безпечності харчових продуктів. *Мир продуктів*. 2019. № 1. С. 40-43.

24. Кауфман А. Современные подходы к организации процессов дезинфекции в сельском хозяйстве и пищевой промышленности. *Масложировой комплекс*. 2017. № 2. С. 52-53.

25. Кирилук І. М. Розвиток нормативних підходів до формування систем управління якістю продукції тваринництва. *Агросвіт*. 2019. № 23. С. 32-41.

У статті систематизовано етапи еволюції теорії і методології управління якістю. Виявлено передумови та ключові чинники розвитку нормативних підходів до

управління якістю. Розкрито специфіку розвитку систем управління якістю продукції тваринництва. Представлено ієрархічну структуру стандартів якості, які включають довідкові стандарти, стандарти подібності, стандарти сумісності та стандарти етикету. Виявлено, що процес розвитку нормативного управління якістю бере свій початок від застосування метрологічних стандартів. Показано особливості застосування нормативів подібності у сфері стандартизації робочих операцій. Підкреслено важливість підприємницької ініціативи в установленні стандартів шляхом узагальнення кращих практик. Визначено методичні засади сучасної концепції управління якістю. Обґрунтовано ключові елементи переходу від принципів контролю якості до принципів управління якістю. Викладено ідею взаємозалежності трьох аспектів процесу забезпечення якості: планування якості, покращення якості та управління якістю. Сформульовано базові засади економічного підходу до забезпечення якості продукції тваринництва. Доведено, що підвищення якості одночасно зумовлює і вищу продуктивність праці. Розкрито основні аспекти нормативного управління якістю у сфері виробництва й переробки продукції тваринництва. Викладено основний зміст та період набуття чинності в Україні останніх версій міжнародних стандартів ISO серії 9000.

26. Клаусен Е. Особливості датської системи безпечності харчової продукції. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип.2(89). С. 144-154.

27. Ключові драйвери технічного регулювання у молочній та м'ясній галузі / М. П. Сичевський та ін. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2019. № 5. С. 49-60.

28. Коваленко Г. В. Виведення радіонуклідів з продуктів харчування. *Безпека життєдіяльності*. 2017. № 5. С. 9.

29. Коваленко О. В., Копилова К. В., Вербицький С. Б. Профільна інноваційна діяльність наукових установ агропромислового напрямку щодо реалізації засад продовольчої безпеки держави. *Таврійський науковий вісник* : наук. журнал. 2017. Вип. 98 : Сер. Економічні науки. С. 17-24.

30. Ковальчук С., Добровольська К. Брендінг у сфері виробництва органічної продукції. *Маркетинг в Україні* : електронний журнал. 2020. № 5. С. 36-50.

Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України, та її інтегрування у світовий економічний простір, висувають до вітчизняних підприємств вимоги щодо посилення ідентифікування власної продукції. Цей процес є неможливим без застосування технологій брендінгу.

31. Козловцева В. А. Формування сучасного концепту впровадження екологічно чистого виробництва в агропромисловій сфері України. *Агросвіт*. 2018. № 12. С. 88-96.

Обґрунтовано, що сучасний концепт впровадження моделі екологічно чистого виробництва в агропромисловій сфері має базуватися на наступних інституціональних передумовах: умонтування в національну аграрну політику окремих Цілей сталого розвитку, затверджених ООН; гармонізація вітчизняних та європейських регламентів безпечності та якості харчових продуктів; впровадження служб сільськогосподарського дорадництва; інституціоналізація преференцій суб'єктам аграрного та переробно-харчового підприємництва, які впроваджують проекти екологізації виробництва сільськогосподарської сировини та готових харчових продуктів. Встановлено, що основною передумовою екологічно чистого виробництва в агропромисловій сфері України є екологічно орієнтоване сільськогосподарське виробництво, побудоване на

впровадженні систем ґрунтозахисного та органічного землеробства, забезпеченні балансу застосування органічних та мінеральних добрив, пестицидів і гербіцидів, формуванні системи субстратів поглинання шкідливих речовин, екологічному реінжинірингу використання забруднених радіонуклідами ґрунтів та використанні сидератних добрив.

32. Кононовський О. О., Слива Ю. В. Особливості проведення оцінки ризиків під час вирощування овочів згідно з вимогами GLOBAL G.A.P. версії 5. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2017. № 4. С. 19-30.

33. Консервирующие вещества для пищевых продуктов. *Мясной бизнес*. 2017. № 5. С. 32-33. *Консерванты для мяса и мясных продуктов*.

34. Корж А. П., Базарнова Ю. Г. Развитие барьерных нано-, микробиотехнологий в мясной отрасли. *Мясной бизнес*. 2016. № 1. С. 32-23.

35. Крутякова В. І., Таргоня В. С. До питання національної сертифікації органічних виробництв сільськогосподарської продукції. *Вісник аграрної науки*. 2019. № 10. С. 83-88.

36. Лапа В. Що змінять нові правила маркування харчових продуктів. *Продовольча індустрія АПК*. 2019. № 3-4. С. 37-42.

37. Ларіна Я. Мотиви споживання органічних продуктів та їх вплив на маркетингові рішення. *Маркетинг в Україні*. 2020. № 5. С. 27-35.

У статті розглянуто ключові мотиви споживачів органічної продукції. Наведено характеристики споживачів органічної продукції. Виявлено невідповідність між ставленням до органічних продуктів і фактичною поведінкою.

нкою споживачів та стримуючі фактори, що призводять до такого ефекту. Визначено тенденції щодо обсягів продажу і споживання органічної продукції. Запропоновано основні напрями маркетингу органічної продукції.

38. Лебедева Т. Повноваження Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів у сфері контролю за рекламою, зокрема в частині Гендерної рівності. Маркетинг в Україні. 2017. № 3. С. 68-69.

У даній статі надається перелік повноважень Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів у сфері контролю за рекламою, зокрема в частині Гендерної рівності, а також оперативні дані за I півріччя 2017 року щодо діяльності у галузі реклами Держспродспоживслужби України.

39. Листопад В. Л. "Добровольно-принудительное" техническое регулирование в Украине: галопом по Европам. *Масложировой комплекс*. 2016. № 1. С. 16-20.

О нововведениях в законодательстве Украины, касающихся технических стандартов, санитарных и фитосанитарных правил, гос. закупок, пищевых продуктов связанных с Соглашением об ассоциации Украины и ЕС.

40. Мелешко К. Як загартувати стандарти, або Тест на відповідність. *Зерно*. 2020. № 2. С. 82-85.

Сертифікація-2020: новини, можливості, прогнози.

41. Мельник А. В., Слива Ю. В. Особливості впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів у закладах громадського харчування. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2017. № 3. С. 50-56.

42. Микитюк В. М., Чугаєвська С. В. Адаптація підприємств молокопродуктового підкомплексу України до міжнародних стандартів якості та безпечності харчової продукції: нормативно-правові та статистичні аспекти. *Економіка АПК*. 2018. № 8. С. 68-76.

43. Миколенко О. О., Слива Ю. В. Аналіз вимог FSSC 22000:2017 версії 4.1 до схеми сертифікації системи управління безпечністю до харчових продуктів. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2017. № 3. С. 33-38.

44. Мостовая И. Как проводятся проверки по HACCP: к чему готовится? *Мясной бизнес*. 2018. № 5. С. 20-21.

Интервью с Е. Шемигон, руководителем департамента Management Service Agri & Food.

45. HACCP як нездійсненність чи як можливість? *Мясной бизнес*. 2016. № 1. С. 22-23.

46. Оглашенный Ю. Відповідальність, можливість, контроль. *Мир продуктов*. 2018. № 1. С. 28-30.

Нове харчове законодавство в Україні відображає світові тенденції розвитку ринку харчових продуктів, сприяє розширенню торговельних зв'язків - все це спонукає виробників харчової продукції відповідати сучасним вимогам щодо безпечності харчових продуктів.

47. Оглашенный Ю. Нове харчове законодавство - відповідальність, можливості, контроль. *Тваринництво сьогодні*. 2019. № 5. С. 8-13.

48. Патрєва Л. С. Нові вимоги до маркування харчових продуктів. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2019. Вип.1 (101). С. 103-110.

Проаналізовано новий законопроект, яким пропонується врегулювати порядок маркування харчових продуктів в Україні. Встановлено, що у законопроекті представлено вичерпний перелік інформації, яка повинна бути

зазначена в обов'язковому порядку на етикетці чи упаковці. Реалізація законопроекту дасть змогу створити результативний механізм інформування споживачів про харчові продукти або інгредієнти, їх склад, поживну цінність, спосіб споживання, а також дасть змогу зменшити навантаження на операторів ринку шляхом систематизації вимог до інформації про харчові продукти в одному законі, гармонізованому до законодавства Європейського Союзу.

49. Патрева Л. С. Перспективи міжнародного співробітництва України у сфері безпечності та якості харчових продуктів. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип.3(91). С. 124-134.

50. Патрева Л. С., Максимова І.І. Аналіз показників безпечності молока в умовах сільськогосподарського підприємства. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип.2(89). С. 205-211.

51. Поцелуйко М. П., Вдович В. Г., Вінник І. В., Давидченко А. І. Дослідження продуктів харчування українського виробництва на відповідальність національним нормативним документам. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2016. № 6. С. 22-26.

52. Ромасюкова Т. Харчові добавки - користь чи шкода? *Безпека життєдіяльності*. 2017. № 7. С. 25-26.

53. Савицька Н., Евлаш В. Проблеми безпечності харчових продуктів та формування національних стандартів food-маркетингу. *Маркетинг в Україні*. 2019. № 4. С. 4-20.

Купуючи продукти, людина спирається не лише на власний родинний досвід харчування, а й на надану маркетологами інформацію, яка має містити в собі всі складові для відповідального рішення споживача.

49.

54. Самарина М. Безопасность продуктов питания в мире. *Тваринництво сьогодні*. 2019. № 3. С. 8-11.

Как показывает опыт уже внедренных и функционирующих систем прослеживаемости сырья животного происхождения, выводы от принятия такой системы можно оценить в нескольких аспектах, о которых рассказано в этой статье.

55. Сертифікація виробників свинини: американський досвід. *Прибуткове свинарство*. 2018. № 5. С. 36-39.

56. Сичевський М. П. Глобальна продовольча безпека та місце України в її досягненні. *Економіка АПК*. 2019. № 1. С. 6-17.

57. Слива Ю. В., Штонда О. А., Семенюк К. М. Особливості застосування принципів НАССР в умовах виробництва м'ясних маринованих напівфабрикатів. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2018. № 4. С. 87-95.

58. Слива Ю., Тютюн Р. Особливості впровадження вимог GLOBAL G.A.P. у тваринництві. *Продовольча індустрія АПК*. 2018. № 6. С. 3-9.

У статті розглянуто аспекти застосування вимог модулів стандарту GLOBAL G.A.P. у тваринництві, описані покрокові етапи впровадження вимог стандарту, процедури сертифікації з урахуванням обраної опції сертифікації, наявної чи відсутньої системи управління якістю, вибору органу сертифікації та процедури оцінки відповідності вимогам стандарту. Зазначені модулі стандарту GLOBAL G.A.P., яким має відповідати продукція тваринництва. Крім того, визначені сильні та слабкі сторони під час розроблення та впровадження вимог стандарту для тваринництва.

59. Слободян О. П., Сулейко Т. Л. Сучасне пакування харчових продуктів - безпека харчування споживача. *Безпека життєдіяльності*. 2020. № 1. С. 22-23.
60. Словацька О. В. Хліб та зернові культури - основні та корисні продукти харчування людства. *Безпека життєдіяльності*. 2018. № 9. С. 18-23.
61. Соматичні клітини як важливий показник якості та безпечності молока *Тваринництво та ветеринарія*. 2020. № 7-8. С. 46-48.
62. Толок Г. Мікробіологічні критерії безпеки і якості харчової продукції. *Продовольча індустрія АПК*. 2016. № 1-2. С. 36-39.
63. Усик С., Богданович Л. Харчові добавки в продуктах, або смертельна їжа. *Безпека життєдіяльності*. 2018. № 10. С. 30-31.
64. Федякіна З. П., Шаповалова И. Е., Фоменко Т. А. О трансизомерах в масложировых продуктах. *Масложировой комплекс*. 2016. № 1. С. 51-54.
65. Цыганова Т. Б., Смирнов С. О. Система управления качеством и безопасностью пищевых продуктов на основе анализа рисков и критических контрольных точек. *Хранение и переработка зерна*. 2016. № 1. С. 61-64.
66. Чуйко М. М., Чуйко А. М. Якість вітчизняних функційних харчових продуктів та європейські вимоги до продукції оздоровчої спрямованості. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2019. № 5. С. 33-42.

У статті наведено результати дослідження якості пшеничного хліба, виготовленого з додаванням рослинних компонентів, і розглянуто вимоги щодо безпечності та якості продукції функційного призначення, які діють у країнах ЄС.

67. Шубіна Л. Ю., Янушкевич Д. А., Чорна Т. О., Истомина О. І. Аналізування сучасних тенденцій ринку харчових продуктів функційного призначення. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2019. № 4. С. 43-52.
68. Adamchuk L. O., Suchenko V.Yu., Pschinko G. M. Quality and safety indicators of Ukrainian honey = Якісні та безпечні показники українського меду. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2020. № 1. С. 38-45.
69. Spink John W. Food Fraud Prevention. Introduction, Implementation, and Management = Запобігання харчовим шахрайствам. Введення, впровадження та управління Massachusetts : Springer, 2019. 665 с.

Якість продуктів харчування

70. Абалдова В. А. Влияние вида сырья и оборудования на качество мясной массы. *Ефективне птахівництво*. 2017. № 9. С. 37-40.
71. Абалдова В. А. Влияние типа обвалочной установки на содержание соединительной ткани и пищевую ценность мяса механической обвалки. *Ефективне птахівництво*. 2017. № 12. С. 42-44.
72. Аверчева Н. О. Підвищення якості молока як основа конкурентоспроможності продукції на європейському ринку. *Агросвіт*. 2019. № 22. С. 19–30.

Висвітлено сучасні тенденції розвитку галузі, виробництва молока за категоріями господарств в Україні, визначено проблеми забезпечення населення молочними продуктами на рівні раціональних норм харчування. На основі дослідження структури надходження молока на переробні підприємства та його гатункових якісних характеристик, обґрунтовано нормативно-правові та еко-

номічні аспекти підвищення якості молока як основи конкурентоспроможності продукції на європейському ринку. Наведено основні чинники, що перешкоджають виходу українських виробників молока на європейський і світовий ринки. Запропоновано напрями підвищення якості молока на основі кооперування господарств населення у його збуті. Економічно обгрунтовано прямий вплив підвищення якості молока на формування доданої вартості та ціни і, відповідно, доходів виробників молока, рівень їх конкурентоспроможності.

73. Агапова Є. М. Комплексний підхід до проблеми якості м'яса і яєць птиці. *Птахівництво. Україна*. 2020. № 1. С. 18-19.

74. Адамчук Л. О., Сухенко В. Ю., Акульонок О. І., Іванішова Е. Оцінювання якості бджолиного обніжжя. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2019. № 6. С. 65-73.

75. Антиоксиданти для м'ясної промисленности. *М'ясной бизнес*. 2017. № 6. С. 40-41.

76. Базарнова Ю. Г. Актуальность использования био-консервантов в мясной отрасли. *М'ясной бизнес*. 2016. № 3. С. 22-26.

77. Бальников А. А. Мировые тенденции оценки качества свинины и факторы их определяющие. *Тваринництво сьогодні*. 2016. № 9. С. 56-67.

78. Бальников А. А. Свиноводство Беларуси: шаг вперед и два назад. *Тваринництво сьогодні*. 2018. № 9. С. 22-27.

79. Баньковська І. Б. Обгрунтування та розробка системи оцінки, прогнозування і оптимізації виробництва

якісної продукції свинарства : дис... д-ра с.-г. наук : 06.02.04. Полтава, 2017. 395 с.

80. Безродна С. М., Лаготюк В. О. Вплив якості на конкурентоспроможність продукції аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2016. № 15-16. С. 32-35.

81. Белинская А. П. Майонез, сбалансированный по составу полинасыщенных жирных кислот. *Масложировой комплекс*. 2019. № 1. С. 43-44.

82. Березовський А. В., Ображей А. Ф., Ситнік В. А. Законодавчі та практичні аспекти досліджень молока сирого на вміст антибіотиків при його закупівлі. *Тваринництво сьогодні*. 2017. № 3. С. 64-67.

83. Білай Д. В. Синтетичні харчі, або яку ковбасу ми їмо?. *Безпека життєдіяльності*. 2020. № 11. С. 10-11.

84. В Украине изменили правила контроля качества продуктов. URL: <https://nv.ua/biz/markets/v-ukraine-izmenili-pravila-kontrolya-kachestva-produkto-v-2462025.html> (дата обращения: 19.02.2021).

85. Вербицкий С. Б. О качестве свинины с точки зрения теории и практики. *Мясной бизнес*. 2018. № 4. С. 32-34. Оконч. Нач. - № 3. - 2018.

86. Вербицкий С. Б. Оцінювання якості м'ясних продуктів за методом профільного аналізу структури. *Мясной бизнес*. 2020. № 1. С. 35-38.

87. Вербицкий С. Усе просто. *Наше птахівництво*. 2017. № 1. С. 62-65.

Якість м'яса птиці можна передбачити, знаючи раціон і режим годівлі птиці.

88. Використання пектину в кондитерській промисловості. *Хлебный и кондитерский бизнес*. 2020. № 9. С. 22-23.
89. Влияние воды на качество мясных продуктов. *Мясной бизнес*. 2017. № 9. С. 30-31.
90. Возняк О. Значення пектинів, виділених зі шроту насіння амаранту та їх властивості. *Безпека життєдіяльності*. – 2016. № 6. С. 23-24.
91. Діденко Л. М. Вплив різних міжпородних поєднань свиней на показники якості свиней. *Свинарство*. 2018. № 71. С. 79-83.
92. Дмитренко Л. І. Біологічна безпека харчових продуктів. *Безпека життєдіяльності*. 2016. № 5. С. 25-27.
93. Долгая М. М., Полевая І. Г. Прогнозована сезонозалежність показників якості молока корів в Україні. *Корми і факти*. 2018. № 8. С. 40-42.
94. Забезпечення якості та безпечності молока й молочних продуктів у Швейцарії малим та середнім бізнесом: важливі уроки для України. *Тваринництво сьогодні*. 2020. № 9. С. 48-53.
95. Заболотнов Л. А. Качество молока и питание коров. *Ефективне тваринництво*. 2018. № 3. С. 45-48.
96. Загородній А. Е. Якість сільськогосподарської продукції як фактор забезпечення продовольчої безпеки національної економіки. *Агросвіт*. 2015. № 22. С. 82-86.
97. Зенкін А. С., Йосипенко А. М. Оцінення якості та безпечності кисломолочної продукції. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2017. № 4. С. 93-99.

98. Калініна І. Г. Динаміка змінення концентрацій жирних кислот в бджолинному обніжжі протягом пилконосного сезону. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип.2(89). С. 109-120.

99. Касянчук В., Бергілевич О. "За" та "проти" ГМО у виробництві молока та молокопродуктів. *Мир продуктов*. 2018. № 3. С. 24-26.

100. Кирилук І. М. Сутність і чинники формування організаційно-економічного механізму забезпечення якості продукції тваринництва. *Агросвіт*. 2017. № 19-20. С. 51-62.

101. Коваленко О. В., Копилова К. В., Вербицький С. Б. Профільна інноваційна діяльність наукових установ агропромислового напрямку щодо реалізації засад продовольчої безпеки держави. *Таврійський науковий вісник* 2017. Вип. 98 : Сер. Економічні науки. С. 17-24.

102. Ковальчук І. І., Двилук І. І., Пащенко А. Г. Уміст мінеральних елементів у меді та його біологічна цінність за умов згодовування бджолами цитратів Со, Ні, Аг і Су. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 8. С. 38-43.

103. Кондрасій Л. А., Якубчак О. М., Шевченко Л. В. Аналіз практик молочного фермерства щодо поліпшення якості молока. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2017. Вип. № 265. С. 132-140.

В статті проаналізовано вітчизняне та зарубіжне законодавство та встановлені підходи до впровадження належної практики молочного фермерства в Україні. Встановлено, що доцільно запровадження належної практики молочного фермерства, що передбачає забезпечення здоров'я тварин, гігієни отримання молока, годівлі (корм та вода), благополуччя тварин, менеджменту

щодо навколишнього середовища та соціально-економічних аспектів. Крім того, під час розроблення на фермі належних практик: здоров'я тварин, гігієни отримання молока, годівлі тощо, доцільно застосовувати методологію імплементації аналізу впливу небезпечних чинників на молоко-сировину, що рекомендовано Належною практикою фермерства (незалежно від напряму діяльності). При цьому на фермах впроваджують відповідні заходи (валідація), якими можуть бути перевірені можливості впровадження розроблених практик

104. Консервирующие вещества для пищевых продуктов. *Мясной бизнес*. 2017. № 5. С. 32-33.

Консерванты для мяса и мясных продуктов.

105. Кос Т., Попова І., Сухенко В., Василів В. Виробництво низьколактозного морозива, збагаченого натуральним вітамінним комплексом. *Продовольча індустрія АПК*. 2016. № 3. С. 14-19.

106. Кравчук В., Постельга С., Кириченко Л., Смоляр В. Результати експертизи технології виробництва молока з використанням доїльних роботів. *Техніка і технології АПК*. 2016. № 4. С. 25-28.

107. Крюкова Л. Соматичні клітини як важливий показник якості та безпечності молока. *Тваринництво та ветеринарія*. 2019. № 9. С. 32-34.

108. Лушников К. А., Ткачев А. С., Квижинадзе С. С. Качество продукции как главный фактор обеспечения конкурентоспособности предприятия. *Масложировой комплекс*. 2017. № 1. С. 52-54.

109. Місевич М. А., Залужна О. О. Удосконалення якості продукції за рахунок факторів виробництва. *Агросвіт*. 2020. № 22. С. 78–85.

У статті визначено актуальність та практичне значення в підприємницькій діяльності факторів впливу на якість продукції. Зазначено основні напрями удосконалення системи управління якістю продукції на виробничих підприємствах. Визначено, що фактори впливу на якість продукції залежать від характеру виробництва та сфери діяльності. В статті висвітлено технологічний процес виготовлення хліба і хлібобулочних виробів. Визначено основні характеристики якості і безпеки хлібних виробів. За основу органолептичних показників якості хліба в статті взято зовнішній вигляд, форма подового, поверхня, колір, стан м'якушки, смак та запах. При оцінці фізико-хімічних показників якості хліба визначено вологість м'якушки, кислотність та пористість у відсотках та градусах. Визначено показники безпеки хлібних виробів повинні за рівнем вмісту токсичних елементів, мікротоксинів, пестицидів, радіонуклідів нормам. Узагальнено дефекти зовнішнього вигляду хлібних виробів за зовнішніх виглядом хліба, його м'якушки, смаку та аромату дали змогу сформуванню класифікацію дефектів. Розглянуто основні фактори, які впливають на якість хлібобулочної продукції, в системі менеджменту якістю на всіх стадіях життєвого циклу продукції і мають місце на всіх стадіях її формування.

110. Музиченко Я. Якість молока в Україні: реалії сьогодення та подальші перспективи. *Тваринництво та ветеринарія*. 2017. № 4. С. 16-18.

111. Нагорна Л. Якісне м'ясо птиці. *Наше птахівництво*. 2016. № 6. С. 36-39.

Про виробництво та зберігання м'яса птиці.

112. Никитина Н. В. Цвет - важнейший показатель качества м'ясопродуктів. *Мир продуктов*. 2017. № 6. С. 24-25.

Про пищевые красители в мясной промышленности.

113. Новікова Н., Буряк В. Товарні властивості м'яса різнопорідних свиней під впливом стрес-факторів. *Тваринництво України*. 2018. № 9-10. С. 25-30.

Досліджено динаміку живої маси та сереньодобових приростів піддослідного молодняку свиней з різною стресостійкістю, їх забійні властивості та м'ясні якості в умовах промислових комплексів.

114. О необходимости обеспечения соблюдения остаточных количеств пестицидов в растительных маслах. *Масложировая комплекс*. 2020. № 1. С. 49-51.

Европейская комиссия заявила, что спорный пестицид, связанный с проблемами развития у людей, будет окончательно запрещен в ЕС в 2020 г. Комиссия ЕС предложила не возобновлять химический агент хлорпирифос после оценки Европейского агентства по безопасности пищевых продуктов (EFSA), которая подтвердила риски для здоровья человека.

115. Оглашенный Ю. Відповідальність, можливість, контроль. *Мир продуктів*. 2018. № 1. С. 28-30.

Нове харчове законодавство в Україні відображає світові тенденції розвитку ринку харчових продуктів, сприяє розширенню торговельних зв'язків - все це спонукає виробників харчової продукції відповідати сучасним вимогам щодо безпечності харчових продуктів.

116. Павленко Ю. Якісне молоко - яким воно має бути? *Журнал про корів*. 2020. № 5-6. С. 36-37.

117. Палій А. Вплив молокопровідних систем доїльних установок на споживчі показники молока. *Тваринництво України*. 2016. № 11-12. С. 20-22.

118. Палій А. П. Вплив санітарно-гігієнічного стану корів на якість молока з розробкою комплексної системи оцінювання гігієни тварин. *Таврійський науковий вісник*. 2019. Вип. 105 : Сер. Сільськогосподарські науки. С. 174-180.

Як результат проведених досліджень встановлено, що одним із основних чинників підвищення якості молока може бути зниження забруднення тіла корів. Під час обстеження й огляду тварин на предмет забруднення було виявлено, що ступінь забруднення окремих ділянок тіла, особливо задньої частини, була неоднаковою (як результат порушення режимів обслуговування тварин, які мають забезпечувати чистоту). Розроблена V-ти бальна комплексна система оцінки гігієни корів як інструмент для визначення і контролю рівня гігієни на молочних фермах, пошуку проблемних місць і аналізу для поліпшення умов утримання. Встановлено, що на стан бактеріального обсіменіння молока впливає рівень його механічного забруднення $r = +0,945$ та забруднення вимені корів ($r = +0,957$).

119. Пендер Ч., Лохов В. Нові стимулятори росту. *Наше птахівництво*. 2017. № 5. С. 60-62.

120. Пешук Л. В., Радзиевская И. Г. Использование купажированного жира в технологии новых маргаринов. *Масложировой комплекс*. 2017. № 3. С. 39-41.

121. Повод М., Кравченко О., Гетья А. Уплив різних способів кастрування на забійні та м'ясні якості туш свиней. *Прибуткове свинарство*. 2017. № 5. С. 42-44.

122. Получение качественного молока. *Ефективне тваринництво*. 2017. № 2. С. 32-35.

123. Постельга С., Смоляр В., Кириченко Л. Рекомендації виробництву щодо впровадження доїльних роботів. *Техніка і технології АПК*. 2017. № 6. С. 28-30.
124. Поцелуйко М. П., Вдович В. Г., Вінник І. В. Якість молока українського виробника *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2018. № 3. С. 71-74.
125. Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин : закон України від 18.05.2017 № 2042-VIII / Верховна Рада України. *Голос України*. 2017. № 119-120. С. 12-23.
126. Продан І. ЕС скажет: "Yes"? Европейский вектор отечественного агроэкспорта: соответствовать высоким стандартам! *Зерно*. 2016. № 6. С. 30-37.
127. Радченко О. П., Подлясник І. С. Актуальні аспекти управління якістю у контексті поглиблення інтеграційних та глобалізаційних процесів. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 11. С. 11-14.

У статті досліджено та обґрунтовано необхідність запровадження системного підходу до раціонального управління якістю як ключового елемента сучасної, ефективної та дієвої системи управління суб'єктом господарювання, з метою покращення фінансово-економічних результатів шляхом виробництва більш високоякісної продукції. Основні системні процеси управління якістю та алгоритм їх втілення розглядаються як надважливі елементи організаційно-економічного механізму функціонування суб'єкта підприємницької діяльності в умовах впливу чинників глобалізації. Здійснено аналіз контролю якості продукції як окремої функції бізнес-процесів управління, ціллю якого є підвищення конкурентоспромо-

жності суб'єкта підприємницької діяльності. Окреслено найбільш привабливі напрями функціонування підприємства стосовно управління якістю продукції в умовах глобалізації. Обґрунтовано короткострокові та довгострокові цілі подальшого розвитку суб'єкта підприємницької діяльності та окреслено шляхи їх досягнення.

128. Радько В. І., Бідула П. П. Підвищення якості молочкосировини - основа нарощення експортного потенціалу молокопереробних підприємств України. *Агросвіт*. 2017. № 23. С. 45-49.

129. Радько, В. І., Свиноус І. В., Микитюк Д. М. Якість як основа підвищення ефективності виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах. *Вісник аграрної науки*. 2016. № 1. С. 61-64.

130. Регулювання виробництва свинини у країнах ЄС. *Прибуткове свинарство*. 2016. № 2. С. 104-107.

131. Рябоконт Ю. А., Рябоконт В. В. Качество мяса птицы и способы ее переработки. *Ефективне птахівництво*. 2018. № 1. С. 21-27.

132. Самарина М. Безопасность продуктов питания в мире. *Тваринництво сьогодні*. 2019. № 3. С. 8-11.

Как показывает опыт уже внедренных и функционирующих систем прослеживаемости сырья животного происхождения, выводы от принятия такой системы можно оценить в нескольких аспектах, о которых рассказано в этой статье.

133. Свойства мясных эмульсий. *Мясной бизнес*. 2018. № 9. С. 36-37.

134. Сергеева О. Р. Стандартизація в Україні: теоретичні основи та вплив на якість продукції. *Агросвіт*. 2019. № 20. С. 45-49.

У статті розглянуто сутність стандартизації в Україні та її вплив на якість продукції. Проаналізовано різні погляди науковців стосовно визначення сутності поняття "стандартизація". Встановлено, що Стандартизація надає змогу суспільству свідомо керувати своєю економічною та технічною політикою, досягаючи випуску продукції високої якості. Доведено, що мета стандартизації в Україні полягає у забезпеченні безпеки для життя і здоров'я людини, тварин, рослин, а також майна і охорони навколишнього середовища, створення умов для раціонального використання усіх видів національних ресурсів і відповідності об'єктів стандартизації своєму призначенню, сприяння усуненню технічних бар'єрів в торгівлі. Обґрунтовано, що стандартизація виступає підґрунтям для розвитку конкурентоспроможних галузей економіки і розширення ринків збуту продукції країни, водночас надаючи можливість вирішувати стратегічні завдання розвитку економіки задля об'єднання національної транспортної, енергетичної, інформаційної, військової інфраструктури із європейськими, збільшувати ефективність паливно-енергетичного комплексу, спонукати до використання інструментів державно-приватного партнерства, об'єднати системи промислової, екологічної, ядерної і радіаційної безпеки.

135. Сертифікація виробників свинини: американський досвід. *Прибуткове свинарство*. 2018. № 5. С. 36-39.

136. Система НАССР качество и безопасность пищевой продукции на Украине. URL: <http://restaurantconsulting.com.ua/sistema-nassr-kachestvo-i-bezopasnost-pishhevoj-produkcii-na-ukraine> (дата обращения: 23.02.2021).

137. Сичевський М. П. Глобальна продовольча безпека та місце України в її досягненні. *Економіка АПК*. 2019. № 1. С. 6-17.

138. Слива Ю. В., Голуб Л. С. Оцінювання, аналізуван-ня та управління ризиками щодо втрат якості продукції в умовах виробництва засобів захисту рослин. *Станда-ртизація. Сертифікація. Якість*. 2018. № 5. С. 45-51.

У статті доведено актуальність питання організації управління ризиками для якості продукції на виробницт-вах засобів захисту рослин (ЗЗР). Розглянуто основні но-рмативні вимоги щодо управління небезпечними чинника-ми у виробництві ЗЗР.

139. Соматичні клітини як важливий показник якості та безпечності молока. *Тваринництво та ветеринарія*. 2020. № 7-8. С. 46-48.

140. Старкова Е. Багатокомпонентні розсоли у техноло-гії м'ясних продуктів. *Продовольча індустрія АПК*. 2016. № 1-2. С. 43-47.

141. Стартовые и защитный культуры - естественная микрофлора пищевых продуктов. *Мясной бизнес*. 2017. № 7. С. 20-24.

142. Технологические принципы получения качествен-ного молока. *Ефективне тваринництво*. 2017. № 4-5. С. 27-31. Оконч. Нач.. - № 3. - 2017.

143. Ткаченко Н., Севастьянова О., Маковська Т. Жи-розамінники вуглеводної та білкової природи в низько-калорійних майонезах. *Продовольча індустрія АПК*. 2016. № 1-2. С. 18-22.

144. Толоч Г. Мікробіологічні критерії безпеки і якості харчової продукції. *Продовольча індустрія АПК*. 2016. № 1-2. С. 36-39.

145. Усилится контроль за качеством пищевых продуктов. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/169417_usilitsya-kontrol-za-kachestvom-pishchevykh-produktov (дата обращения: 19.02.2021).

146. Федякина З. П., Шаповалова И. Е., Фоменко Т. А. О трансизомерах в масложировых продуктах. *Масложировой комплекс*. 2016. № 1. С. 51-54.

147. Цікава В. Забрус бджолиний - природний антибіотик проти багатьох хвороб. *Пасіка*. 2017. № 9. С. 22-23.

148. Чуйко М. М., Чуйко А. М. Якість вітчизняних функційних харчових продуктів та європейські вимоги до продукції оздоровчої спрямованості. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. – 2019. № 5. С. 33-42.

У статті наведено результати дослідження якості пшеничного хліба, виготовленого з додаванням рослинних компонентів, і розглянуто вимоги щодо безпечності та якості продукції функційного призначення, які діють у країнах ЄС.

149. Шанін О. В. Проблеми і чинники конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств галузі птахівництва. *Агросвіт*. 2018. № 4. С. 7-14.

150. Шастак Є., Рюле Р., Крюкова Л. Вплив вітаміну Е на якісні параметри продуктів тваринництва і птахівництва. *Тваринництво та ветеринарія*. 2019. № 7-8. С. 14-15.

151. Шибанін П. О. Вплив кормової добавки "Біо Плюс 2Б" на якісні показники свинини. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип.2(90). С. 171-178.

152. Шевченко І. І., Крижова Ю. П. Активність води як показник якості та безпечності м'ясних продуктів. *Мясної бизнес*. 2018. № 5. С. 32-34.

153. Шевченко І. І., Крижова Ю. П. Основні закономірності збереження кольору свіжого м'яса в межах класифікаційних груп. *Мясної бизнес*. 2018. № 3. С. 33-34.

154. Широ́ва Н., Висоцька І., Родніна О. Контроль якості та безпечності молока: важливість політичного діалогу та самоврядування в молочному секторі. *Тваринництво сьогодні*. 2020. № 4. С. 18-27.

155. Шушпанов Д. Г. Соціально-економічні особливості споживання продуктів харчування та їх вплив на стан здоров'я населення України. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. – № 7. С. 344-356.

У статті виявлено сучасні особливості споживання продуктів харчування різними демографічними та соціально-економічними групами населення (за статтю, віком, сімейним становищем, соціальним статусом, доходом та місцем проживання) в Україні. Оцінено роль енергетичної цінності спожитих продуктів харчування для здоров'я населення України.

156. Якість м'яса. *Наше птахівництво*. 2020. № 3. С. 70-72.

Дослідження підтвердили, що додавання фітогенної кормової добавки до раціону бройлерів суттєво покращує якість м'яса птиці та його органолептичні показники.

157. Якість українського молока - шанс для експорту чи загроза для внутрішнього ринку? Маркетинг в Україні. 2019. № 6. С. 36-41.

Ринок молока і молокопродуктів.

158. Khan M. S., Rahman M. S. Pesticide Residue in Foods. Sources, Management, and Control = Залишки пестицидів у продуктах харчування. Джерела, управління та контроль. Massachusetts : Springer, 2017. 203 с.

159. Spink J. W. Food Fraud Prevention. Introduction, Implementation, and Management = Запобігання харчовим шахрайством. Введення, впровадження та управління. Massachusetts : Springer, 2019. 665 с.

160. Tsaruk N. G. Improvement of statistical reporting on vegetables production and sale taking into account quality criteria = Удосконалення статистичної звітності про виробництво та продаж овочів з урахуванням критеріїв якості. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 1. С. 322-331.

У статті обґрунтовано необхідність удосконалення існуючої системи звітних статистичних показників за рахунок розробки нового додатку до форми № 50-сг «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств» «Інформація про виробництво та продаж овочевої продукції за критерієм відповідності її якості сертифікаційним вимогам». Запропоновано подавати дані про відповідність овочів сертифікаційним вимогам у розрізі виробленої і реалізованої продукції та каналів збуту. Така звітність слугуватиме основою для стимулювання сертифікації овочевої продукції.

Продовольча безпека

161. Артеменко Л. Б. Європейський досвід державної підтримки органічного виробництва у контексті забезпечення продовольчої безпеки України. *Агросвіт*. 2019. № 9. С. 46-52.

У статті розглянуто динамічні світові тенденції розвитку органічного продовольчого ринку. Підкреслено, що успішний досвід провідних країн має прикладне значення для сприяння системності процесу господарювання вітчизняних суб'єктів органічної сфери. Ринок сільськогосподарської органіки виступає як функціональна підсистема забезпечення продовольчої безпеки держави. Тому основна увага приділена розгляду методів державного регулювання, які використовуються в європейських країнах з метою активізації перспективного напрямку агропродовольчого національного ринку.

162. Артимонова І. В. Обґрунтування сценаріїв розвитку сільського господарства в аспекті забезпечення продовольчої безпеки. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 2. С. 72-80.

163. Бабич М. М. Індикатори продовольчої безпеки в Україні: тенденції розвитку. *Економіка АПК*. 2018. № 5. С. 41-50.

164. Бабич М. М. Індикатори продовольчої безпеки України у світовому вимірі. *Економіка і прогнозування*. 2017. № 1. С. 108-127.

165. Бабич М. М. Проблеми забезпечення продовольчої безпеки в Україні. *Агросвіт*. 2017. № 3. С. 32-39.

166. Бабич М. М., Загребаленко Ю. Ю. Продуктивність праці в сільському господарстві як фактор забезпечен-

ня продовольчої безпеки. *Агросвіт*. 2016. № 13-14. С. 24-29.

167. Броварець О. О. Технічні системи оперативного моніторингу: екологічна та продовольча безпека. *Хра-
нення и переработка зерна*. 2017. № 7. С. 37-49.

168. Буркінський Б. В., Лисюк В. М., Нікішина О. В. Відтворювальні механізми регулювання зернового ринку в контексті забезпечення продовольчої безпеки України. *Економіка України*. 2015. № 10. С. 66-78.

169. Васильєва Н. К. Модель ABC-XYZ для оцінки регіональної продовольчої безпеки. *Агросвіт*. 2020. № 17-18. С. 4–9.

Продовольча безпека є одним із головних соціально-економічних пріоритетів в усьому світі. Її підтримка складається із достатнього виробництва та забезпечення задовільного споживання базових продуктів харчування. Наразі в Україні спостерігається порушення продовольчої безпеки стосовно плодів і ягід, м'яса, молока та яєць. У дослідженні запропоновано ABC-XYZ модель оцінки їх пропозиції і попиту на регіональному рівні. Для визначення стану та перспектив зміцнення продовольчої безпеки держави наведено оцінки виробничих потужностей та часток населення за категоріями областей з відносною продовольчою безпекою, регіонів, що є донорами й акцепторами продуктів харчування, а також областей, які потребують подолання кризової продовольчої небезпеки. Встановлено, що найгостріше відхилення від рекомендованих норм здорового харчування має місце на Донеччині та Луганщині. Найбільш благополучною областю з питань продовольчої безпеки виявилася Вінниччина.

170. Вдовенко Н. М., Сокол Л. М. Роль рибного господарства у продовольчому забезпеченні населення України. *Економіка АПК*. 2017. № 10. С. 49-55.

171. Вожегова Р. А., Коковіхін С. В. Зрошуване землеробство - гарант продовольчої безпеки України в умовах змін клімату. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 11. С. 28-34.

172. Копилова К. В., Вербицький С. Б., Вербова О. В., Козаченко О. Б. Втілення засад продовольчої безпеки держави в технічному регулюванні: теоретичне обґрунтування та практичні аспекти. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2018. № 5. С. 4-15.

У статті проаналізовано можливість і доцільність залучення питань продовольчої безпеки до технічного регулювання стосовно продовольчої сировини та харчових продуктів, формулювання рекомендацій щодо практичного врахування вимог продовольчої безпеки в нормативних документах різного рівня.

173. Гадзало Я. М., Лузан Ю. Я. Сучасні виклики модернізації аграрної політики України. *Вісник аграрної науки*. 2017. № 11. С. 9-22.

174. Галат Л. М. Плодоовочева складова у формуванні продовольчої безпеки України. *Агросвіт*. 2020. № 2. С. 89–100.

У статті оцінено сучасний стану розвитку галузі плодоовочівництва в Україні та визначено її роль у формуванні продовольчої безпеки з урахуванням перспектив розвитку галузі, динаміки плодоовочевого ринку та сучасних тенденцій світової економіки. Проведено аналіз динаміки виробництва та споживання плодів, ягід, винограду, овочів, картоплі в Україні за період з 2000 до 2018 рр. Надано пропозиції для подальшого розвитку галузі овочівництва і садівництва в Україні, який має здійснюватися шляхом адресної підтримки розвитку ягідництва, закладки інтенсивних садів кісточкових плодівих дерев, формування інфраструктури доробки, переробки та збе-

рігання плодово-ягідної продукції, забезпеченню її якості. Запропоновано форми громадської чи партнерської взаємодії між виробниками плодів і овочів та органами місцевого самоврядування з метою продуктової допомоги малозабезпеченим верствам населення.

175. Гладій М. В., Лузан Ю. Я. Аграрні трансформації та селянські господарства в системі продовольчої безпеки України. *Економіка АПК*. 2020. № 5. С. 6-21.

176. Дем'янюк О. С. Продовольча безпека України в контексті змін клімату. *Агроекологічний журнал*. 2015. № 4. С. 14-21.

177. Єгоров Б. В., Кордзая Н. Р. Продовольча безпека країни: особливості білкового харчування населення. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2020. Вип.2 (106). С. 112-119.

У статті проаналізовано рекомендації щодо нормування білкового харчування населення, що були розроблені світовими вченими, урядовими, міжнародними та національними організаціями. Розглянуто особливості нормування споживання протеїну залежно від вікових груп населення та стану здоров'я. Встановлено оптимальні норми щоденного споживання загального білка, а також співвідношення протеїну тваринного та рослинного походження у раціоні.

178. Замлинський В. А. Структурні перетворення галузі тваринництва в контексті глобальної продовольчої безпеки. *Економіка АПК*. 2019. № 4. С. 22-28.

179. Іртищева І. О., Рогатіна Л. П., Іліницька О. С. Продовольча безпека — важливий елемент економічної та національної безпеки. *Агросвіт*. 2020. № 22. С. 3–8.

Метою статті є аналіз продовольчої безпеки як важливого елемента економічної та національної безпеки, визначення головних напрямів їх становлення. Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вчених у дослідженні продовольчої та економічної безпеки країни. Визначено, що для оцінки продовольчої безпеки країни використовують Глобальний індекс продовольчої безпеки (*Global Food Security Index*). Аналіз показав, що рейтинг перших десяти країн за Глобальним Індексом продовольчої безпеки (*Global Food Security Index*) формується так: 1-й Сінгапур, 2-а Ірландія, 3-й США, 4-а Швейцарія, 5-а Фінляндія, 6-а Норвегія, 7-ма Швеція, 8-а Канада, 9-та Нідерланди, 10-та Австрія. Україна у Глобальному Індексі продовольчої безпеки (*Global Food Security Index*) у 2019 році займає 76 місце. Здійснено аналіз середньорічного споживання основних продуктів харчування за останні 20 років, який свідчить про порушення структури харчування через недостатнє фактичне споживання населенням висококалорійних видів продовольства — молока та молочних, хлібних, олійних продуктів, середньорічний рівень споживання яких на одну особу є набагато нижчим від науково обґрунтованих фізіологічних нормативів. Розраховані індикатори достатності споживання за цими продуктами харчування (співвідношення між фактичним споживанням і раціональними нормами споживання) доволі низькі, зокрема: молоко та молочні продукти — 0,96; хлібні продукти (у перерахунку на борошно; крупи, рис, бобові) — 0,97; олія — 0,98; цукор — 0,86; картопля — 0,97. Обґрунтовано, що для формування продовольчої безпеки необхідно розробити ряд стратегічних документів, це в подальшому забезпечить як економічну, так і національну безпеку. Обов'язково стратегічні цілі продовольчої безпеки повинні відображати сучасні цілі сталого розвитку на період до 2030 року. Наведено напрями забезпечення продовольчої безпеки країни, що мо-

жуть бути використанні виконавчою владою, суб'єктами господарювання. Вибір оптимальної моделі управління продовольчою безпекою як однією із базових умов для забезпечення економічної та національної безпеки.

180. Калетнік Г. М. Диверсифікація розвитку виробництва біопалив - основа забезпечення продовольчої, енергетичної, економічної та екологічної безпеки України. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 11. С. 169-176.

181. Камінський В. Ф., Чорний Г. М., Корсун С. Г. Принципи управління розвитком органічного виробництва в контексті продовольчої безпеки. *Економіка АПК*. 2016. № 9. С. 5-9.

182. Кернасюк Ю. В. Застосування методу DEA для оцінки розвитку аграрного сектору економіки. *Економіка АПК*. 2020. № 10. С. 14-21.

На основі системного аналізу досліджено ефективність аграрного сектору економіки з погляду оцінки оптимальності використання обмежених ресурсів для забезпечення максимального рівня продовольчої безпеки в контексті досягнення цілей сталого розвитку.

183. Кириленко І. Г., Івченко В. Є., Дем'янчук В. В. Продовольча безпека України в світлі сучасних тенденцій світової економіки. *Економіка АПК*. 2017. № 8. С. 5-14.

184. Коваленко О. В., Копилова К. В., Вербицький С. Б. Профільна інноваційна діяльність наукових установ агропромислового напрямку щодо реалізації засад продовольчої безпеки держави. *Таврійський науковий вісник* 2017. Вип. 98 : Сер. Економічні науки. С. 17-24.

185. Козак Г. Global Gap - сучасний стандарт безпеки/ *Пропозиція*. 2018. № 5. С. 32-36.

186. Козак О. А. Розвиток молочної галузі в контексті забезпечення продовольчої безпеки України. *Економіка АПК*. 2018. № 2. С. 14-22.

187. Куліш І. М. Продовольча безпека в системі пріоритетів економічної політики держави: глобальний вимір. *Регіональна економіка*. 2015. № 4 (78). С. 177-185.

У статті розглянуто критерії продовольчої безпеки держави. Визначено найефективніші методи та інструменти розвитку сільських територій. Наголошено на необхідності дослідження світового досвіду збереження території природної суші шляхом створення штучних островів.

188. Кушнір С. О. Продовольча безпека в сучасній аграрній економіці: пріоритети та виклики. *Агросвіт*. 2019. № 13-14. С. 10-16.

В умовах формування конкурентоспроможного вітчизняного аграрного сектора, окрім власне ресурсної, організаційно-інфраструктурної та кадрово-управлінської складової забезпечення економічної безпеки аграрного сектору на засадах інноваційного розвитку, важливим і стратегічно-необхідним напрямом є формування дієвої системи моніторингу стану економічної безпеки аграрного сектору, його прогнозування з урахуванням особливостей інноваційного розвитку. Метою статі є аналіз теоретично-концептуальних підходів економічної науки сучасності до визначення сутності категорії "продовольча безпека аграрного сектору" у напрямі розробки методологічної основи для наступних досліджень у цій сфері.

189. Лаврук В. В. Модернізація галузі тваринництва як умова продовольчого забезпечення населення України. *Економіка АПК*. 2016. № 12. С. 43-50.

190. Моргун В. В. Внесок генетики і селекції рослин у забезпечення продовольчої безпеки України. *Вісник Національної академії наук України*. 2016. № 5. С. 20-23.

191. Моргун В. В., Рибалка О. І. Стратегія генетичного поліпшення зернових злаків з метою забезпечення продовольчої безпеки, лікувально-профілактичного харчування та потреб переробної промисловості. *Вісник Національної академії наук України*. 2017. № 3. С. 54-64.

192. Музика П. М., Минів Р. М., Гірняк К. М. Тенденції розвитку м'ясного тваринництва в контексті забезпечення продовольчої безпеки. *Економіка АПК*. 2017. № 7. С. 15-23.

193. Новак Н. П. Принципи та конкурентні переваги розвитку органічного сільськогосподарського виробництва в Україні. *Агросвіт*. 2016. № 9. С. 30-33.

194. Павленко О. П., Лещенко О. Ю. Органічне природне агропромисловство в системі продовольчої безпеки держави та його фінансове забезпечення. *Агросвіт*. 2017. № 3. С. 17-24.

195. Палаткин И. В., Чех К. Ю., Еременко И. А. Укрепление продовольственной безопасности региона путем формирования саморегулируемой системы товародвижения сельскохозяйственной продукции малых форм хозяйствования. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 7. С. 223-230.

В статтє изучена проблема устойчивого обеспечения населения продовольствием в условиях разрыва существующих внешнеэкономических связей. Определены условия и способ решения задачи. Намечены направления перспективных исследований, нацеленных на совершенство-

вание саморегулируемой системы товародвижения сельхозпродукции.

196. Переверзева А. В., Волков В. П., Лях В. О. Вплив деградації ґрунтів на продовольчу безпеку. *Агросвіт*. 2020. № 19-20. С. 10–15.

У статті досліджується вплив рівня деградації ґрунтів на продовольчу безпеку людства. Обґрунтовано, що збільшення кількості населення посилює темпи зростання попиту на продукти харчування, що своєю чергою потребує забезпечення високої якості ґрунтів. Разом із тим із збільшенням рівня деградації ґрунтів зменшується рівень продовольчої безпеки внаслідок неможливості задоволення зростаючого попиту населення на продукти харчування. Значно деградований ґрунт може знизити врожайність культури понад 50%. Обґрунтовано, що головним завданням аграріїв у світовому вимірі до 2050 року є забезпечити продуктами харчування додатково 1,7 — 2,3 млрд осіб за одночасного зростання рівня деградації ґрунту та підвищеної ризик зміни клімату, що на сучасному етапі є головним викликом для людства. Виникає небезпечна ситуація, за якої зростання кількості населення та деградація ґрунтів призводять до дефіциту продуктів харчування та загрожують продовольчій безпеці людства. На основі побудованого прогнозу рівня деградації ґрунтів та, враховуючи той факт, що ґрунти забезпечують 98% продуктів харчування, визначено, що до 2100 р. рівень забезпечення продуктами харчування за рахунок ґрунтів знизиться на 48% внаслідок їх деградації і складе 50%, тобто рівень продовольчої безпеки скоротиться на 50%, що означає зменшення рівня наполовину забезпечення населення світу продуктами харчування. Обґрунтовано, що потребує вирішення питання запровадження ефективного економічного механізму управління дефіцитними ресурсами на правових засадах.

197. Прунцева Г. О. Аналіз сільськогосподарської діяльності домогосподарств як складової системи продовольчої безпеки. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 48–53.

У результаті проведеного аналізу встановлено, що розмір площі земельної ділянки здійснює вплив на кінцеві результати діяльності домогосподарств оскільки раціональне використання земель вимагає значних матеріальних витрат, які не завжди є у домогосподарств, а наймані працівники відіграють значну роль у діяльності домогосподарств оскільки від рівня їх кваліфікації залежить ефективність функціонування домогосподарства. Проаналізовано вплив розміру земельної ділянки та кількості найманих працівників на результати діяльності домогосподарств за допомогою кореляційно-регресійного аналізу. Визначено наявність тісного взаємозв'язку між кількістю найманих працівників та обсягом реалізованої продукції домогосподарствами зернових та зернобобових культур. Встановлено відсутність залежності обсягу реалізації продукції рослинництва від розміру площі земельної ділянки домогосподарств. Визначено пряму залежність між розміром земельної ділянки та рівнем продажу продукції тваринництва. Розраховано модель багатовимірної регресії. Складено тести на гетероскедастичність ARCH та наявність автокореляції залишків Дарбіна-Уотсона, у результаті яких встановлено відсутність гетероскедастичності та автокореляції залишків, що говорить про високий рівень якості отриманої моделі.

198. Прунцева Г. О. Вплив монетарної політики держави на систему продовольчої безпеки. *Регіональна економіка*. 2017. № 2 (84). С. 55-61.

У статті розкрито особливості основних заходів монетарної політики держави. Проаналізовано вплив монетарної політики на систему продовольчої безпеки. Досліджено зв'язок між розміром приросту розміру грошової маси та цінами на продукти харчування.

199. Решетило В. П., Островський І. А., Можайкіна Н. В. Міжнародна торгівля аграрною продукцією: сучасні тренди та проблеми продовольчої безпеки України. *Агросвіт*. 2020. № 12. С. 4–9.

У статті розглянуто сучасні тренди виробництва і міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією та їхній вплив на продовольчу безпеку України в умовах світової економічної кризи. Підкреслено актуальність дослідження потенційних зсувів у структурі виробництва, експорту та імпорту сільськогосподарської продукції як головної статті зовнішньоторговельного обороту нашої країни. Наведено напрями збільшення багатofункціонального характеру сільського господарства за сучасних умов. Відзначено неможливість реального оцінювання економічного зростання і підсумків господарської діяльності суб'єктів АПК без урахування соціальних втрат і екологічної ціни такого зростання. Визначено суперечливу єдність, деформації структури попиту та посилення ефектів комплементарності та субституції близьких видів аграрної продукції. Узагальнено основні напрями підвищення ефективності міжнародної торгівлі продукцією агропромислового комплексу України, від успішної реалізації яких залежить розвиток експортного потенціалу держави.

200. Рогатіна Л. П. Сутнісно-функціональний аналіз економічних регіональних систем в умовах забезпечення продовольчої безпеки. *Агросвіт*. 2018. № 3. С. 72-78.

201. Сегеда С. А. Аграрно-продовольче забезпечення населення України. *Економіка АПК*. 2017. № 10. С. 40-48.

202. Сичевський М. П. Глобальна продовольча безпека та місце України в її досягненні. *Економіка АПК*. 2019. № 1. С. 6-17.

203. Стариченко Є. М. Продовольча безпека країни як соціально-економічна категорія. *Агросвіт*. 2018. № 13. С. 42-48.

Продовольча безпека посідає важливе місце в дослідженнях соціально-економічного, політичного, екологічного, демографічного, управлінського, біологічного, інформаційного, інституціонального характеру та в інших наукових напрямках. Це означає, що проблема продовольчої безпеки є не лише актуальною, але й ще складною, багатогранною та багаторівневою. Саме тому складно запропонувати єдине визначення наукової категорії "продовольчої безпеки".

204. Стежко Н. В. Глобальна продовольча проблема: її особливості та імперативи вирішення в сучасних умовах : моногр. Кіровоград : КНТУ, 2016. 560 с.

205. Степасюк Л. М., Тітенко З. М. Формування рівня попиту на молоко та м'ясо ВРХ. *Агросвіт*. 2018. № 6. С. 46-50.

У статті розглянуто проблеми розвитку продовольчого ринку в цілому та ринків молока і м'яса зокрема. Обґрунтовано теоретичні і практичні засади продовольчої безпеки, здійснено аналіз факторів, які впливають на формування попиту на продукцію скотарства.

206. Формування і реалізація державної політики продовольчої безпеки України / О. В. Скидан та ін. *Економіка АПК*. 2020. № 7. С. 20-31.

207. Шебаніна О. В. Інвестиційні проекти та гарантування продовольчої безпеки країни. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2018. Вип.1(97). С. 34-44.

У статті розглянуто індикатори продовольчої безпеки

ки країни та визначено рівень достатності споживання продуктів харчування. Розроблено прогнози обсягу споживання молока та молочних продуктів у відповідності з кількістю населення України та нормативних обсягів споживання. Використано прогноз обсягу виробництва молока та молокопродуктів для підтвердження отриманих раніше результатів та оцінки використаних моделей. Визначено необхідні обсяги та напрямки інвестування для реалізації проєктів, що дозволять покращити стан продовольчої безпеки в Україні.

208. Щербенко Р. В якому стані продовольча безпека країни? *Фінансовий контроль*. 2019. № 6. С. 14-19.

Через прогалини у санітарному законодавстві, відсутність взаємодії між Міністерством охорони здоров'я України і Держспродспоживслужбою та неможливість штрафувати порушників в країні погіршується санітарно-епідемічна ситуація, зокрема зростає кількість вірусних та інфекційних захворювань.

209. Avianto T. W., Putro U. S., Hermawan P. System dynamics approach to sustainable food security policy = Системно-динамічний підхід до стійкої політики продовольчої безпеки . *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 2. С. 348-357.

У статті представлено концепцію продовольчої безпеки та її критерії. Описано моделювання політики продовольчої безпеки та вже існуючі її моделі. Запропоновано новий метод моделювання, що поєднує у собі системну динаміку та просторову концепцію в застосуванні до політики продовольчої безпеки.

210. Dukhnytskyi B. V. Actual problems in food supplying to the world's population = Актуальні проблеми забезпечення продовольством населення світу. *Економіка АПК*. 2020. № 6. С. 91-97.

В цій статті розглянуто питання нестачі продовольства для значної кількості населення на загальносвітовому рівні, враховуючи історію розвитку проблеми.

211. Global Food Security and Wellness = Глобальна продовольча безпека та добробут / Gustavo V. Barbosa-Canovas et al. Massachusetts : Springer, 2017. 520 с.

212. Grynchuk Y., Koval N. Improving the management of the milk market development to ensure food security of Ukraine = Удосконалення управління розвитком ринку молока з метою забезпечення продовольчої безпеки України. *Агросвіт*. 2020. № 11. Р. 37–41.

Досліджено сучасний стан, основні тенденції та проблеми розвитку ринку молока України. Доведено, що в Україні спостерігається внутрішній дефіцит молочної сировини: для забезпечення населення України молоком та молочними продуктами у 2019 р., згідно з "Рекомендаціями щодо здорового харчування дорослих", затверджених міністром охорони здоров'я України, потрібно було виробити мінімум 11500 тис. т молока, тоді як всіма категоріями господарств було вироблено лише 9686,9 тис. т молока. Встановлено причини зменшення обсягів виробництва молока: скорочення поголів'я корів у 2019 р. порівняно з 2013 р. на 620 тис. голів або на 25,38% та стабілізація середніх річних надойв молока у домогосподарствах. Проаналізовано чинники, що впливають на зменшення поголів'я корів. У сільськогосподарських підприємствах головною причиною є швидка імплементація ринку землі в Україні, неповні виплати компенсацій за існуючими програмами держпідтримки у 2019 р. та чутки про їх суттєве скорочення у 2020 р. До чинників, які впливають на скорочення поголів'я корів у домогосподарствах, належать зменшення кількості трудових ресурсів у сільській місцевості внаслідок процесів міграції, "старіння" сільського населення, внаслідок чого лю-

ди літнього віку, які переважно займаються виробництвом молока, позбавляються від худоби, не маючи сил її утримувати, а також низькі закупівельні ціни на молоко.

213. Popova L. V., Maslova I. A., Gudkov A. A. Analysis of state support policy for agriculture aimed at regional food security provision = Аналіз державної підтримки сільськогосподарської галузі з метою забезпечення продовольчої безпеки регіонів. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 5. С. 111-121.

У статті розглянуто механізми державного регулювання економіки та розроблено науково-методичні рекомендації з формування та реалізації регіональної податкової політики на основі оцінювання податкового потенціалу. У ході дослідження розроблено модель формування та розподілу засобів бюджету з метою підтримки сільськогосподарської галузі.

Система управління якістю та безпекою продукції харчування

214. Аналіз і оцінка ризиків виробництва за системою HACCP. URL: <http://market.avianua.com/?p=4119> (дата звернення: 19.02.2021).

215. Баль-Прилипка Л., Морозова М. Система управління безпечністю у виробництві м'яса курчат-бройлерів. *Продовольча індустрія АПК*. 2016. № 1-2. С. 5-8.

216. Борзенко А. Как понять и принять HACCP. *Бухгалтерская наука с профессором Монетным*. 2020. № 4-5. С. 16-19.

217. Вербицкий С. Б. Без НАССР діла не буде. *Продукты® & ингредиенты*. 2016. № 5. С. 6-7.

Про обов'язкове впровадження постійно діючих процедур, які базуються на принципах НАССР.

218. Вербицкий С. Б. Должны быть обнаружены и удалены. *Мясной бизнес*. 2016. № 5. С. 38-42.

В мясных продуктах не допускаются металл, стекло, пластмассы, а также опасные фрагменты костей, поэтому эффективное обнаружение и удаление посторонних включений является обязательным элементом систем НАССР, внедряемых на мясоперерабатывающих предприятиях. Про оборудование указанного назначения.

219. Вербицкий С. Б. НАССР і ковбасне виробництво. *Мясной бизнес*. 2018. № 5. С. 43-45.

220. Визнані стандарти харчової безпеки. URL : <https://stina.org.ua/wp-content/uploads/2019/04/Vyznani-standarty-harchovoyi-bezpeky.pdf> (дата обращения: 04.03.2021).

221. Вихідна інформація для розробки системи НАССР. URL : <http://market.avianua.com/?p=4279#akciomy> (дата обращения 18.02.2021).

222. Вплив процесу заморожування на якість рибних консервів / О. Потинг та ін. *Продовольча індустрія АПК*. 2019. № 3-4. С. 19-25.

Обґрунтовано необхідність впровадження системи управління безпечністю рибних консервів при зберіганні на складах дистриб'ютерських центрів. Розроблена балова шкала та критерії оцінювання органолептичних показників, досліджено вплив заморожування на фізико-хімічні та органолептичні показники рибних консервів.

223. Впровадження системи HACCP на підприємстві 12 кроків. URL : <http://market.avianua.com/?p=4183> (дата обращения 18.02.2021).
224. Глибина В. Повноцінний компетентний орган із питань безпеки харчових продуктів. *Тваринництво сьогодні*. 2017. № 2. С. 64-69.
225. Головні положення , розробки і впровадження системи HACCP. URL : http://market.avianua.com/?p=4100#error_haccp (дата обращения 18.02.2021).
226. Гуменюк Г. Д., Кійко М. Контролювання якості безпеки харчових продуктів у зарубіжних країнах. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2019. № 4. С. 24-30.
227. Гуменюк Г. Д., Кійко М. Контроль якості та безпеки харчових продуктів у зарубіжних країнах. *Птахівництво. Україна*. 2020. № 10. С. 7-9.
228. ДСТУ 8104:2015. Яйця харчові, продукти яєчні. Методи визначення мікробіологічних показників. Чинний від 2017.01.01. URL: <http://market.avianua.com/?p=1471> (дата звернення: 19.02.2021).
229. Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів. URL: <https://dpss.gov.ua> (дата обращения: 03.03.2021).
230. Жук А. О. Особливості здійснення державного контролю харчових продуктів тваринного походження та живих тварин. *Тваринництво сьогодні*. 2018. № 3. С. 4-9.

231. Заєць Т., Слива Ю. Особливості розроблення HACCP плану для виробництва харчових концентратів. *Техніка і технології АПК*. 2016. № 6. С. 25-27.

232. Іщенко Ю.Б. Головні положення розробки і впровадження системи HACCP URL : <http://market.avianua.com/?p=4100> (дата обращения 18.02.2021).

233. Касянчук В., Бергілевич О. Новий стандарт ISO 22000:2018. Зміни у вимогах до безпечності харчових продуктів. *Мир продуктов*. 2019. № 1. С. 40-43.

234. Кауфман А. Современные подходы к организации процессов дезинфекции в сельском хозяйстве и пищевой промышленности. *Масложировой комплекс*. 2017. № 2. С. 52-53.

235. Кирилюк І. М. Розвиток нормативних підходів до формування систем управління якістю продукції тваринництва. *Агросвіт*. 2019. № 23. С. 32–41.

У статті систематизовано етапи еволюції теорії і методології управління якістю. Виявлено передумови та ключові чинники розвитку нормативних підходів до управління якістю. Розкрито специфіку розвитку систем управління якістю продукції тваринництва. Представлено ієрархічну структуру стандартів якості, які включають довідкові стандарти, стандарти подібності, стандарти сумісності та стандарти етикету. Виявлено, що процес розвитку нормативного управління якістю бере свій початок від застосування метрологічних стандартів. Показано особливості застосування нормативів подібності у сфері стандартизації робочих операцій. Підкреслено важливість підприємницької ініціативи в установленні стандартів шляхом узагальнення кращих практик. Визначено методичні засади сучасної концепції

управління якістю. Обґрунтовано ключові елементи переходу від принципів контролю якості до принципів управління якістю. Викладено ідею взаємозалежності трьох аспектів процесу забезпечення якості: планування якості, покращення якості та управління якістю. Сформульовано базові засади економічного підходу до забезпечення якості продукції тваринництва. Доведено, що підвищення якості одночасно зумовлює і вищу продуктивність праці. Розкрито основні аспекти нормативного управління якістю у сфері виробництва й переробки продукції тваринництва. Викладено основний зміст та період набуття чинності в Україні останніх версій міжнародних стандартів ISO серії 9000.

236. Клаусен Е. Особливості датської системи безпечності харчової продукції. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип.2(89). С. 144-154.

237. Колос Н. Законне кормовиробництво. *Наше птаxівництво*. 2020. № 4. С. 8-9.

В Україні набрав чинності Закон України "Про безпеку та гігієну кормів", покликаний покращити якість виробництва кормів.

238. Кононовський О. О., Слива Ю. В. Особливості проведення оцінки ризиків під час вирощування овочів згідно з вимогами GLOBAL G.A.P. версії 5. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2017. № 4. С. 19-30.

239. Кравченко Л. Контроль - залог качества и эффективности. *Функционирование лаборатории на молочном предприятии*. *Мир продуктов*. 2019. № 3. С. 38-40.

240. Кривоберець М. М. Стандарти ISO серії 9000: зовнішні переваги, ступінь довіри, відповідність міжнародним вимогам. *Агросвіт*. 2017. № 1-2. С. 32-34.

241. Листопад В. Л. "Добровольно-принудительное" техническое регулирование в Украине: галопом по Европам. *Масложировой комплекс*. 2016. № 1. С. 16-20.

О нововведениях в законодательстве Украины, касающихся технических стандартов, санитарных и фитосанитарных правил, гос. закупок, пищевых продуктов связанных с Соглашением об ассоциации Украины и ЕС.

242. Мельник А. В., Слива Ю. В. Особливості впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів у закладах громадського харчування. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2017. № 3. С. 50-56.

243. Микитюк В. М., Чугаєвська С. В. Адаптація підприємств молокопродуктового підкомплексу України до міжнародних стандартів якості та безпечності харчової продукції: нормативно-правові та статистичні аспекти. *Економіка АПК*. 2018. № 8. С. 68-76.

244. Миколенко О. О., Слива Ю. В. Аналіз вимог FSSC 22000:2017 версії 4.1 до схеми сертифікації системи управління безпечністю до харчових продуктів. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2017. № 3. С. 33-38.

245. Мостовая И. Как проводятся проверки по HACCP: к чему готовиться?. *Мясной бизнес*. 2018. № 5. С. 20-21.

Интервью с Е. Шемигон, руководителем департамента Management Service Agri & Food.

246. Назаренко І. В. Ідентифікація і аналіз небезпечних чинників при виробництві сметани. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип.2(90). С. 42-48.

247. НАССР у виробництві молока: вимоги безпечності на потужностях виробництва. *Тваринництво України*. 2019. № 7-8. С. 7-13.

248. НАССР у свинарстві: вимоги до приміщень з утримання. *Корми і факти*. – 2019. № 12. С. 26-29.

249. НАССР у свинарстві: вимоги щодо здоров'я свиней. *Корми і факти*. 2020. № 1. С. 25-27.

250. НАССР як нездійсненність чи як можливість? *Мясной бизнес*. 2016. № 1. С. 22-23.

251. Національні стандарти України. URL : <http://www.leonorm.lviv.ua/Default.php?Page=stlist&ObjId=921&CatId=1> (дата обращения: 04.03.2021).

252. Оглашенный Ю. Відповідальність, можливість, контроль. *Мир продуктів*. 2018. № 1. С. 28-30.

Нове харчове законодавство в Україні відображає світові тенденції розвитку ринку харчових продуктів, сприяє розширенню торговельних зв'язків - все це спонукає виробників харчової продукції відповідати сучасним вимогам щодо безпечності харчових продуктів.

253. Олійник Є. О., Олійник А. С., Пилипченко О. Г., Пугін О. С. Управління якістю продукції: сутність, принципи, основні підходи. *Агросвіт*. 2019. № 23. С. 79–86.

У статті з'ясовано взаємопов'язані фактори управління якістю продукції. Розглянуто еволюцію поняття "якість". Проаналізовано основні принципи менеджменту якості. Зображено модель системи управління якістю, що ґрунтується на процесному підході. Досліджено особливості маркетингового, американського, європейського, японського підходів. Уточнено, що вибір підходу до управління економікою залежить від поставлених

завдань у сфері якості і особливостей системи фінансової звітності. Виокремлено основні підходи, які рекомендуються стандартом ISO 9004. З'ясовано мету основних підходів до обліку й витрат на якість у межах підприємства. Здійснено порівняльний аналіз підходів до обліку й витрат на якість. Встановлено, що згідно з вимогами міжнародних стандартів ISO серії 9000, ефективність діяльності у системі якості оцінюється за здатністю підприємства попереджати можливі невідповідності.

254. Онул К. Продаж домашнього м'яса і молока в Україні : зміна правил після 2020 року. URL : <http://market.avianua.com/?p=4229> (дата обращения 18.02.2021).

255. Онул К. Що зміниться з новим законом про харчову безпеку? *Продовольча індустрія АПК*. 2015. № 5. С. 33-34.

256. Отличия между HACCP и ISO 22000. *Масложировой комплекс*. 2019. № 2. С. 53-54.

257. Патрєва Л. С. Перспективи міжнародного співробітництва України у сфері безпечності та якості харчових продуктів. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип.3(91). С. 124-134.

258. Поцелуйко М. П., Вдович В. Г., Вінник І. В., Давидченко А. І. Дослідження продуктів харчування українського виробництва на відповідальність національним нормативним документам. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2016. № 6. С. 22-26.

259. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР : станом на 16 жовт. 2020 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр> (дата звернення: 04.03.2021).

260. Рудницький В. Ф. Практичні аспекти побудови програм-передумов в HACCP-системах згідно з вимогами ISO 22000. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2018. № 3. С. 75-79.

261. Сертифікація систем управління безпечністю харчової продукції ISO 22000 (HACCP/HACCP) URL [https://eustce.com/ua/sertyfikatsiya-system-upravlinnya-bezpechnistyuu-kharchovoyi-produktsiyi-iso-22000-\(haccp-hassp\)/](https://eustce.com/ua/sertyfikatsiya-system-upravlinnya-bezpechnistyuu-kharchovoyi-produktsiyi-iso-22000-(haccp-hassp)/) (дата звернення: 24.02.2021).

262. Система HACCP качество и безопасность пищевой продукции на Украине. URL: <http://restaurantconsulting.com.ua/sistema-nassr-kachestvo-i-bezopasnost-pishhevoj-produktsii-na-ukraine> (дата обращения: 23.02.2021).

263. Слива Ю. В., Штонда О. А., Семенюк К. М. Особливості застосування принципів HACCP в умовах виробництва м'ясних маринованих напівфабрикатів. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2018. № 4. С. 87-95.

264. Толлок Г. Шляхи впровадження системи HACCP: українські реалії. *Продовольча індустрія АПК*. 2015. № 6. С. 4-6.

265. Усилится контроль за качеством пищевых продуктов. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/169417_usilitsya-kontrol-za-kachestvom-pishchevykh-produktov (дата обращения: 19.02.2021).

266. Федорчук С. Безопасность и качество: как должны работать новые требования для производителей пище-

вой продукции. Почему стоит вводить процедуры НАССР. URL: <https://mind.ua/ru/openmind/20209079-bezopasnost-i-kachestvo-kak-dolzhen-rabotat-novye-trebovaniya-dlya-proizvoditelej-pishchevoj-produkcii> (дата обращения: 19.02.2021).

267. Цыганова Т. Б., Смирнов С. О. Система управления качеством и безопасностью пищевых продуктов на основе анализа рисков и критических контрольных точек. *Хранение и переработка зерна*. 2016. № 1. С. 61-64.

268. Шавурська В. Новая вспышка актуальности НАССР в Украине URL : https://profbook.com.ua/index.php?route=blog/article&article_id=26 (дата обращения 18.02.2021).

Авторський покажчик

А

Абалдова В. А. 70, 71
 Аверчева Н. О. 72
 Агапова Є. М. 73
 Адамчук Л. О. 74
 Акульонок О. І. 74
 Андросюк Я. 2
 Артеменко Л. Б. 161
 Артїмонова І. В. 162

Б

Бабич М. М. 163, 164, 165, 166
 Базарнова Ю. Г. 34, 76
 Бальников А. А. 77, 78
 Баль-Прилипко Л. 215
 Баньковська І. Б. 79
 Башинський В. 3
 Бащенко М. І. 4
 Безродна С. М. 80
 Белинская А. П. 81
 Бергілевич О. 22, 23, 99, 233
 Березовський А. В. 82
 Бідула П. П. 128
 Білай Д. В. 5, 6, 83
 Богданович Л. 63
 Борзенко А. 7, 216
 Броварець О. О. 167
 Буркінський Б. В. 168
 Буряк В. 113

В

Василів В. 105
 Васильєва Н. К. 169
 Вдовенко Н. М. 170
 Вдович В. Г. 51, 124, 258
 Вербицкий С. Б. 85, 217, 218
 Вербицкий С. 87
 Вербицкий С. Б. 29, 86, 101, 172, 184, 219
 Вербова О. В. 172
 Висоцька І. 3, 154
 Вінник І. В. 51, 124, 258
 Вожегова Р. А. 171
 Возняк О. 8, 90
 Волков В. П. 196
 Волкотруб С. Л. 9

Г

Гадзало Я. М. 173
 Галат Л. М. 174
 Гетья А. 121
 Гірняк К. М. 192
 Гладій М. В. 175
 Глибина В. 224
 Голуб Л. С. 138
 Григорова Л. И. 9
 Гук П. 11
 Гуменюк Г. Д. 12, 13, 226, 227

Д

Давидченко А. І. 51, 258
 Двилюк І. І. 102
 Дем'янчук В. В. 183
 Дем'янюк О. С. 176
 Діденко Л. М. 91
 Дмитренко Л. І. 15, 92
 Добровольська К. 30
 Долгая М. М. 93

Е

Евлаш В. 53
 Еременко И. А. 195

Є

Єгоров Б. В. 177
 Ємцев В. 16
 Ємцева Г. 16

Ж

Жук А. О. 17, 230

З

Залужна О. О. 109
 Заболотнов Л. А. 95
 Загородній А. Е. 96
 Загребаленко Ю. Ю. 166
 Заєць Т. 231
 Замлинський В. А. 178
 Зенкін А. С. 20, 97

Й

Йосипенко А. М. 20, 97

І

Іванішова Е. 74
 Івченко В. Є. 183
 Іліницька О. С. 179
 Ільченко Н. 21
 Іртищева І. О. 179
 Істоміна О. І. 67
 Іщенко Ю. Б. 232

К

Калетнік Г. М. 180
 Калініна І. Г. 98
 Камінський В. Ф. 181
 Касянчук В. 22, 23, 99, 233
 Кауфман А. 24, 234
 Квижинадзе С. С. 108
 Кернасюк Ю. В. 182
 Кириленко І. Г. 183
 Кирилюк І. М. 25, 100, 235
 Кириченко Л. 106, 123
 Кійко В. В. 12, 13
 Кійко М. 226, 227
 Клаусен Е. 26, 236
 Коваленко Г. В. 28
 Коваленко О. В. 29, 101, 184
 Ковальчук І. І. 102
 Ковальчук С. 30
 Козак Г. 185
 Козак О. А. 186
 Козаченко О. Б. 172
 Козловцева В. А. 31
 Коковихін С. В. 171
 Колос Н. 237
 Кондрасій Л. А. 103

Кононовський О. О. 32, 238
 Копилова К. В. 29, 101, 172, 184
 Кордзая Н. Р. 177
 Корж А. П. 34
 Корсун С. Г. 181
 Кос Т. 105
 Кравченко Л. 239
 Кравченко О. 121
 Кравчук В. 106
 Кривоберець М. М. 240
 Крижова Ю. П. 152, 153
 Крутякова В. І. 35
 Крюкова Л. 107, 150
 Куліш І. М. 187
 Кушнір С. О. 188

Л

Лаврук В. В. 189
 Лаготюк В. О. 80
 Лазарева Л. М. 4
 Лапа В. 36
 Ларіна Я. 37
 Лебедева Т. 38
 Лещенко О. Ю. 194
 Листопад В. Л. 39, 241
 Лисюк В. М. 168
 Лохов В. 119
 Лузан Ю. Я. 173, 175
 Лушников К. А. 108
 Лях В. О. 196

М

Маковська Т. 143
 Максимова І. І. 50

Мелешко К. 40
 Мельник А. В. 41, 242
 Микитюк В. М. 42, 243
 Микитюк Д. М. 129
 Миколенко О. О. 43, 244
 Минів Р. М. 192
 Місевич М. А. 109
 Можайкіна Н. В. 199
 Моргун В. В. 190, 191
 Морозова М. 215
 Мостовая И. 44, 245
 Музика П. М. 192
 Музиченко Я. 110

Н

Нагорна Л. 111
 Назаренко І. В. 246
 Никитина Н. В. 112
 Нікішина О. В. 168
 Новак Н. П. 193
 Новікова Н. 113

О

Ображей А. Ф. 82
 Оглашений Ю. 46, 47, 115, 252
 Олійник А. С. 253
 Олійник Є. О. 253
 Онул К. 254, 255
 Островський І. А. 199

П

Павленко О. П. 194
 Павленко Ю. 116
 Палаткин И. В. 195

- Палій А. 117, 118
 Патрева Л. С. 48, 49, 50, 257
 Пащенко А. Г. 102
 Пендер Ч. 119
 Переверзева А. В. 196
 Пешук Л. В. 120
 Пилипченко О. Г. 253
 Повод М. 121
 Подлясник І. С. 127
 Полевая І. Г. 93
 Попова І. 105
 Постельга С. 106, 123
 Постоєнко В. О. 4
 Потинг О. 10, 222
 Поцелуйко М. П. 51, 124, 258
 Продан І. 126
 Прунцева Г. О. 197, 198
 Пугін О. С. 253
- Р**
- Радзиевская І. Г. 120
 Радченко О. П. 127
 Радько В. І. 128, 129
 Решетило В. П. 199
 Рибалка О. І. 191
 Рогатіна Л. П. 179, 200
 Родніна О. 154
 Ромасюкова Т. 52
 Рудницький В. Ф. 260
 Рюле Р. 150
 Рябоконт В. В. 131, 132
 Рябоконт Ю. А. 131, 132
- С**
- Савицька Н. 53
 Самарина М. 54, 132
 Свиноус І. В. 129
 Севастьянова О. 143
 Сегада С. А. 201
 Семенюк К. М. 57, 263
 Сергеева О. Р. 134
 Ситнік В. А. 82
 Сичевський М. П. 27, 56, 137, 202
 Скидан О. В. 206
 Слива Ю. 58, 231
 Слива Ю. В. 32, 41, 43, 57, 138, 238, 242, 244, 263
 Слободян О. П. 59
 Словацька О. В. 60
 Смирнов С. О. 65, 267
 Смоляр В. 106, 123
 Сокол Л. М. 170
 Стариченко Є. М. 203
 Старкова Е. 140
 Стежко Н. В. 204
 Степасюк Л. М. 205
 Сулейко Т. Л. 59
 Сухенко В. 105
 Сухенко В. Ю. 74
- Т**
- Таргоня В. С. 35
 Тітенко З. М. 205
 Ткачев А. С. 108
 Ткаченко Н. 143
 Толок Г. 62, 144, 264
 Тютюн Р. 58

У

Усик С. 63

Ф

Федорчук С. 266
 Федеякина З. П. 64, 146
 Фоменко Т. А. 64, 146

Ц

Цікава В. 147
 Цыганова Т. Б. 65, 267

Ч

Чех К. Ю. 195
 Чорна Т. О. 67
 Чорний Г. М. 181
 Чугасвська С. В. 42, 243
 Чуйко А. М. 66, 148
 Чуйко М. М. 66, 148

Ш

Шавурська В. 268
 Шанін О. В. 149
 Шаповалова И. Е. 64, 146
 Шастак Є. 150
 Шебанін П. О. 151
 Шебаніна О. В. 207
 Шевченко І. І. 152, 153
 Шевченко Л. В. 103
 Широ́ва Н. 154
 Штонда О. А. 57, 263
 Шубіна Л. Ю. 67
 Шушпанов Д. Г. 155

Щ

Щербенко Р. 208

Я

Якубчак О. М. 103
 Янушкевич Д. А. 67
 Яровая С. В. 9

А

Adamchuk L. O. 68
 Avianto T. W. 209

В

Barbosa-Canovas Gustavo V.
 211

D

Dukhnytskyi B. V. 210

G

Grynchuk Y. 212
 Gudkov A. A. 213

H

Hermawan P. 209

K

Khan M. S. 158

M

Maslova I. A. 213

P

Popova L. V. 213
 Pschinko G. M. 68
 Putro U. S. 209

R

Rahman M. S. 158

S

Spink John W. 69, 159

Suchenko V. Yu. 68

T

Tsaruk N. G. 160

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ВСТУП	4
Безпека продуктів харчування	10
Якість продуктів харчування	21
Продовольча безпека	37
Система управління якістю та безпекою продукції харчування	51
АВТОРСЬКИЙ ПОКАЖЧИК	61

Безпека та якість продуктів харчування

Рекомендаційний покажчик літератури

Укладач: **Фисенко** Інна Анатоліївна

Редактори: О. Г. Пустова, Д. В. Ткаченко

Комп'ютерний набір: І. А. Фисенко

Дизайн і верстка: Д. В. Ткаченко

Формат Ум. друк. арк.
Тираж ___ прим. Зам. № ___

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.

Адреса бібліотеки МНАУ:
54020, м. Миколаїв, вул. Генерала Карпенко, 73

Адреса сайту: lib.mnau.edu.ua